

poniedziałek, 19.12.2022

Liturgia - czym jest i co oznacza

Historia

Liturgia (greckie leitōs – ludowy, społeczny, ergon – czyn, działanie) to dosłownie czyn wykonywany dla wspólnego dobra. Pierwotnie, w starożytności, terminem tym określano wszystkie rzeczy, które należało obowiązkowo wykonać dla dobra wspólnoty, takie jak: przygotowanie przyjęcia, poselstwa, olimpiady, chóru itp. Z czasem termin ten zaczął oznaczać wszelkie czynności religijne. Liturgia oznaczała więc dobrowolną służbę w ceremonii rytualnej ku czci jakiegoś bóstwa lub boga.

Taka służba - liturgia dla dobra wspólnego - w tym cześć oddawana bóstwom - była cechą charakterystyczną dla starożytnych greckich państw - miast i zarazem w kulturze greckiej ale też i rzymskiej. Nic więc dziwnego, że termin „liturgia” - w znaczeniu ogólnym, ale również na oznaczenie czci oddawanej Jedyńemu Bogu - odnajdujemy w księgach biblijnych Nowego Testamentu, które powstały w rzymsko-greckim kręgu kulturowym. Ziemia święta była przecież przez ponad dwa wieki pod panowaniem greków - Ptolemeusza, a następnie pod panowaniem imperium rzymskiego. W Starym Testamencie termin liturgia, w tłumaczeniu na język Grecji i łaciński, zastępuje hebrajskie nazwy czynności związanych z kultem Boga Jahwe i pojawia się aż 170 razy. Słowo to określało wszelkie działania, które służyły ku czci Boga. Oczywiście musiały być spełniane w określonym miejscu (Namiot Spotkania, Świątynia, Synagoga), i sprawowane były przez wybrane osoby (kapłanów, lewitów) i uznawane za jedynie prawdziwe, bo dane i regulowane przez Boga. W Nowym Testamencie termin pojawia się tylko 15 razy i najczęściej w znaczeniu świeckim. Wynikało to z chęci odciążenia się pierwotnego Kościoła od kultu Starego Testamentu.

Dziś

Obecnie słowem Liturgia oznacza wykonywanie kapłańskiej funkcji Chrystusa zbawiania człowieka i świata. W liturgii pod osłoną znaków dokonuje się uświęcenie człowieka i uwielbienie Boga. Najgłębszy sens liturgii polega na wspominaniu i uobecnianiu Paschalnego Misterium Chrystusa, czyli Jego zbawczej męki, śmierci i zmartwychwstania.

Definicje

Definicje podają, że najprostszym ujęciu liturgia, to wszelki kult jaki oddawany jest Bogu przez człowieka. Są to zarówno wszystkie obrzędy i ceremonie (sprawowanie Eucharystii i innych sakramentów, nabożeństwa, sakramentalia), jak i w ujęciu literalnym: prawnie ustalony kult Kościoła, a także "misterium Chrystusa i Kościoła" (O. Casel). Papież Pius XII w Encyklice Mediator Dei (1947 r.), poświęconej w całości liturgii, podał szeroką i słusznie obejmującą wszystkie wspomniane trzy aspekty definicję liturgii: "Liturgia obejmuje całkowity kult publiczny Ciała Mistycznego Chrystusa, a więc Jego Głowy i Członków".

to równocześnie dzieło uświęcenia człowieka i doskonałego uwielbienia Boga. Dokonuje się ono w liturgii pod osłoną znaków (symboli)". Konstytucja o liturgii Sacrosanctum Concilium Soboru Watykańskiego II definiuje liturgię w następujący sposób: "Słusznie zatem uważa się liturgię za wypełnianie kapłańskiej funkcji Jezusa Chrystusa. W niej przez znaki dostrzegalne wyraża się i w sposób właściwy dla poszczególnych znaków dokonuje uświęcenie człowieka, a Mistyczne Ciało Jezusa Chrystusa, to jest Głowa ze swymi członkami, sprawuje pełny kult publiczny."

Wyjaśnienie

Można powiedzieć, że liturgia jest:

- wykonywaniem kapłańskiego posłannictwa Chrystusa,
- uobecnieniem misterium paschalnego,
- zapowiedzią liturgii niebieskiej i niejako już jakiś udział w niej,
- uświęceniem człowieka i uwielbieniem Boga,
- dziełem Chrystusa i Kościoła.

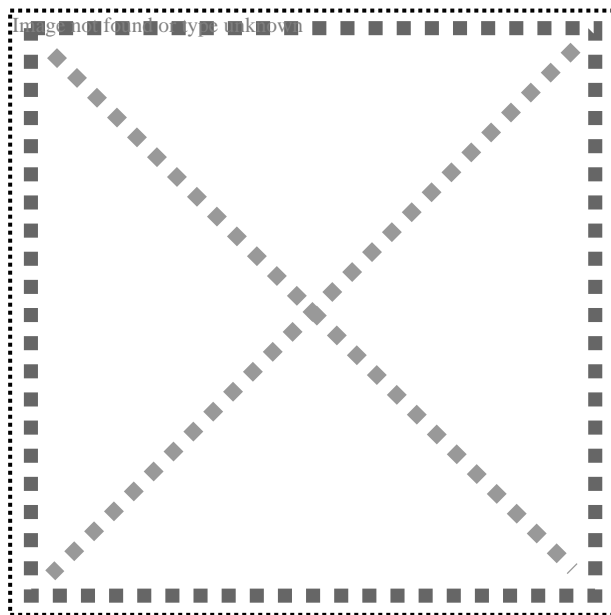
Błędem jest stwierdzenie, że Liturgia jest dziełem tylko człowieka. Jest to dzieło Pana Boga, który zaprasza człowieka do udziału w Liturgii. Natomiast ostatnie dwa podpunkty wyraźnie mówią o dwóch kierunkach działania:

- od człowieka do Boga, wyrażający się w składaniu ofiar, w dziękczynieniu i uwielbieniu,

- od Boga do człowieka, wyrażający zstępowanie Bożej łaski, skutkujący uświęceniem człowieka. Celem liturgii jest uwielbienie Stwórcy i uświęcenie człowieka.

To dwutorowe ukierunkowanie liturgii widać nawet w układzie Mszy św. Najpierw we Mszy św. jest Liturgia Słowa. Bóg pierwszy kieruje do nas swoje Słowo. Dopiero później składamy Bogu swe ofiary z darów otrzymanych od Niego, w nadziei, że będzie to ofiara miła Bogu, a dla nas zbawienna. Widać to w modlitwach wypowiedzianych przez księdza w czasie Mszy św. ("przyjmij nas Panie w duchu pokory i sercem skruszonym (...)) a ta ofiara niech się dzisiaj dokona przed Tobą; panie Boże, aby się Tobie podobała", "(...)godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy Tobie składali dziękczynienie").

Trzeba ponadto pamiętać, że inicjatywa wychodzi zawsze od Boga. To On kieruje ku nam swe Słowo i Łaskę, inicjując tym samym liturgię. To On przynagla nas i zaprasza do oddawania Mu należnej czci. Wreszcie to On obdarza nas zbawienią łaską, pomimo tego, że nasze uwielbienie nie powiększa Jego chwały. Pięknie mówią o tym słowa 4 prefacji zwykłej: "nasze hymny pochwalne niczego Tobie nie dodają, ale się przyczyniają do naszego zbawienia". Wreszcie sprawowanie liturgii to jedno z trzech głównych zadań Kościoła, o których mówi także Konstytucja o liturgii (Art. 9), obok pełnienia dzieł miłosierdzia (diakonia, caritas) i przepowiadania Dobrej Nowiny: postęgi słowa (martyria - od. gr. martyros - świadek, męczennik).

- Eucharystię (Mszę Świętą) - o niej będzie mowa w innej części;
- sakramenty święte - o sakramentach jest osobny dział;
- sakramentalia (egzorcyzmy, poświęcenia, błogosławieństwa);
- Liturgię Godzin;
- celebracje roku liturgicznego - o roku liturgicznym będzie mowa później;